

I. Ya. Zalipska

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-3651-3081>

ResearcherID AAM-1910-2021

*I. Horbachevsky Ternopil National Medical University***THE FORMATION OF COMMUNICATION SKILLS BY INTERNALLY
DISPLACED PERSONS IN THE PROCESS OF UKRAINIAN LANGUAGE
LEARNING**

I. Я. Заліпська

*Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України***ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК ВНУТРІШНЬО
ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ**

Abstract. The article presents an algorithm for learning the Ukrainian language by internally displaced persons, which consists of introductory, main and final parts. The methodology of each structural stage of training by the teacher is represented in detail. The types of tasks for the rapid and effective formation of communication skills by internally displaced persons have been developed and analyzed, in particular, a set of exercises aimed at learning vocabulary, the correct pronunciation of Ukrainian words and their correct emphasis, the ability to build monologue and dialogic statements, the development of the ability to communicate with an unknown person, memorization phrases, sentences and questions most often used in everyday life, construction of grammatically correct constructions. The proposed system of tasks will contribute to mastering the skills and abilities to communicate in oral and written form in accordance with the goals and social norms of speech behavior in typical areas and situations. The scientific intelligence provides a number of tips for independent mastery of the Ukrainian language, such as fifteen-minute daily reading, listening to audiobooks, setting the Ukrainian language as the default language in your own gadgets, using the Ukrainian language when shopping on the Internet. It was recommended the Internet portals to improve language culture and the richness of one's own vocabulary. Taking into account the different methods and forms of work, the following tasks were singled out, with the help of which it was possible to interest internally displaced persons, create comfortable learning conditions and ensure the active participation of each participant in the class.

The materials described in the article are intended for teachers who work with internally displaced persons, for people who want to improve and increase their level of Ukrainian linguistic and communicative competence. The task was created on the basis of four main types of speech activity: listening, speaking, reading, writing.

Key words: Ukrainian language; internally displaced persons; linguistic and communicative competence; communicative approach; Ukrainian language learning algorithm.

Анотація. У статті подано алгоритм вивчення української мови внутрішньо переміщеними особами, який складається зі вступної, основної та завершальної частин. Детально репрезентовано методику проведення викладачем кожного структурного етапу навчання. Розроблено і проаналізовано типи завдань для швидкого та ефективного формування комунікативних навичок внутрішньо переміщеними особами, зокрема комплекс вправ, спрямований на вивчення лексики, правильну вимову українських слів і правильне їх наголошування, уміння будувати монологічні та діалогічні висловлювання, розвиток навички комунікувати з невідомою людиною, запам'ятовування найчастіше вживаних у побуті словосполучень, речень та питань, побудову граматично правильних конструкцій. Запропонована система завдань сприятиме оволодінню вміннями та навичками спілкуватися в усній і письмовій формах відповідно до цілей та соціальних норм мовленнєвої поведінки в типових сферах і ситуаціях. У науковій розвідці подано ряд порад для самостійного опанування української мови, таких, як п'ятнадцятихвилинне щоденне читання, слухання аудіокниг, встановлення української мови за замовчуванням у власних гаджетах, використання української мови при покупках в Інтернеті. Запропоновано інтернет-портали для підвищення мовної культури і багатства власного словника. Зважаючи на різні методи та форми роботи, виокремлено такі завдання, за допомогою яких вдалося зацікавити внутрішньо переміщених осіб, створити комфортні умови навчання і забезпечити активну участь кожного учасника на занятті.

Матеріали, описані у статті, призначені для викладачів, які працюють із внутрішньо переміщеними особами, для людей, які хочуть покращити і підвищити свій рівень української мовнокомунікативної компетенції. Завдання створено на основі чотирьох основних видів мовленнєвої діяльності, таких, як: слухання, говоріння, читання, письмо.

Ключові слова: українська мова; внутрішньо переміщені особи; мовнокомунікативна компетенція; комунікативний підхід; алгоритм вивчення української мови.

Introduction. Language is a unique means of preserving the genetic code of the commonwealth. It is not only an instrument of communication, but also a means of expressing the inner vision of the human world, therefore language is a unifying factor for every nation and at the same time the component that distinguishes us from others. Article 10 of the Constitution of Ukraine [2] and the Law of Ukraine “On ensuring the functioning of the Ukrainian language as a state” defines “the Ukrainian language as the only state language in Ukraine and imposes on the state the duty to ensure the comprehensive development and functioning of the Ukrainian language in all spheres of public life throughout territory of Ukraine” [4].

Undoubtedly, the Ukrainian language occupied a central place in independent Ukraine, but history testifies that this way was difficult and long. In addition, the war that caught us in 2022 once again confirmed the necessity of mastering the Ukrainian language for every citizen of our country. Now philologists have created many centers for studying the native language. Learning can take place live or online, in groups based on language proficiency or age, etc. Of course, there are many methods of mastering the Ukrainian word, each of which is effective in its own way [1].

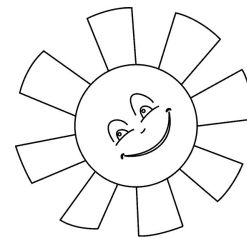
The aim – to present practical recommendations regarding the peculiarities of studying the Ukrainian language by internally displaced persons.

“One thing is certain”, noted O. Ponomariv, “not everyone can speak the chosen language at once. Those who are just beginning to speak Ukrainian more and more actively should be lenient and forgive them for certain linguistic mistakes” [3, p. 10]. It is worth adding that only daily practice in communication and conscious avoidance of mistakes will speed up the expected result. Another strong argument is the consideration of the digitalization process during education, because “digitalization makes the educational process more personalized, accessible and flexible. This, in turn, provides a comfortable environment for self-study, effective development and career growth” [5, p. 9].

Methods. The following research methods were used for a thorough analysis of scientific intelligence: empirical methods – observation and comparison – for collecting material; complex methods – analysis and synthesis and modeling – to create an algorithm for learning the Ukrainian language by internally displaced persons; and descriptive method – for describing and explaining tasks.

Results. We offer an algorithm for learning the Ukrainian language for internally displaced persons.

Introduction. Note that for better memorization and visual perception, sheets with previously prepared tasks should be distributed. The teacher suggests that internally displaced persons draw in their workbooks the mood emoticon with which they came to class. The teacher also talks about his/her mood. Next, all participants stand up and form a circle to introduce themselves and get to know each other. After that, everyone holds hands and compliments each other in turn. Eventually, everyone takes their places. To consolidate this stage of learning, it is recommended to record compliments that have been memorized in scheme 1 “Sun”.

Scheme 1. Sun.

Main part. This part of the lesson is aimed at improving communication skills, learning new lexical material, correct pronunciation and accentuation of Ukrainian words, normative construction of phrases and sentences. It is appropriate to start with the lexical norm, because, taking into account the experience, internally displaced persons work best with words and this type of work improves the teacher’s communication with the recipients.

1. An important indicator of language culture is the correct greeting, apology, request and farewell, so in everyday speech it is worth learning etiquette formulas, such as:

Етикетні формули	
Вітання	Добрий ранок! Доброго ранку! Добрий день! Добридень! Добрий вечір! Доброї ночі! Привіт! Вітаю! Доброго здоров’я! Вітаю Вас! Слава Україні! Слава Богу! Слава Ісусу Христу! Дай, Боже, щастя!
Прощання	До побачення! Щасливо! Па-па! На добраніч! Добраніч! Гарних снів! Бувайте здорові! Всього доброго! Бувайте!
Вибачення	Вибачте! Вибач! Вибачте мені! Перепрошую! Пробачте! Пробачте мені! Мені шкода! Даруйте!
Вдячності	Дякую! Дуже дякую! Щиро дякую! Спасибі! Велике/щире/сердечне спасибі! Прошу! Нема за що! Вдячний/вдячна/вдячні Вам! Сердечна подяка Вам! Прийміть щиро вдячність! Складаю подяку! Велика подяка за...
Прохання	Будь ласка. Дозвольте. Дуже прошу. Із Вашого дозволу. Дозвольте допомогти

2. The second most frequent formula in everyday speech is address. Learn the correct address to relatives, acquaintances and strangers. The Ukrainian language has seven cases. We put the appeal in the vocative case. Example:

Ірино, Іринко, Олеже, Олежику, Ігорю, Дмитре, Дмитрику, мамо, матусю, батьку, татусю, брате, сестро, пані, пане, добродійко, добродію, лікарю, пане професоре, пані Оксано, пане Іване, дорогі колеги, друзі, шановне товариство

Завдання 1. Привітайтеся і зверніться до ваших сусідів (використайте кличний відмінок) зі словами прохання, вибачення чи вдячності.

3. An indisputable aspect of studying the Ukrainian language is compliance with the orthoepic norm. Follow the rules of pronunciation of words. Important features of the Ukrainian phonetic system are the clear pronunciation of vowels that do not approach other sounds, the sonorous pronunciation of consonants at the end of words and syllables, hissing consonants are pronounced firmly, distinguish the letters г – ґ, etc.

Завдання 2. Прочитайте правильно слова.

Черешня, вишня, черв'як, шипшина, жоржина, жінка, шлунок, частина, життя, чашка, аркуш, вушко, пташка, четверо, каша, вишивати, множити, шишка, борщ, межа, можна, черемшина, щавель, щипці, черствий, читання, чисельник, мишка, шапка, кішка.

Завдання 3. Запам'ятайте.

Гава, газда, гудзик, дзиґа, ґрунт, ґречний, ґанок, аґрус, гуля, ґвалт, ґедзь.

4. Along with the orthoepic norm, the accentuation norm works. Stress the words correctly. Start with a few and expand this list.

Завдання 4. Запам'ятайте правильне наголосення слів.

Тістечко, кілометр, сантиметр, шофёр, донька, дочка, кропива, одинадцять, чотирнадцять, алфавіт, середина, спіна, щелепа, український, корісний.

5. It has been noted that after understanding the algorithm of learning the Ukrainian language, it is worth working on lexical topics. Memorize Ukrainian words. Start with lexemes that denote household items and food. Continue this list. Make stickers in Ukrainian on the relevant subjects.

Завдання 5. Вивчіть лексеми за темами.

На кухні
Холодильник, чайник, чайничок, чашка, склянка, плита, каструля, кавоварка, хлібничка, мийка, глечик, сільничка, перечниця, сковорідка, віничок, шухляда, стільниця, сито, качалка, полочка, кошичок, ложка, виделка, ніж, тарілка

Продукти					
Овочі	Фрукти Ягоди	М'ясо М'ясні вироби	Риба	Молочні продукти	Солодо- щі
картопля	абрикос	баранина	оселедець	йогурт	випічка
морква	ананас	свинина	скумбрія	кефір	цукерки
буряк	апельсин	телятина	тунець	масло	зефір
огірок	банан	курятина	тріска	молоко	морозиво
помідор	виноград	яловичина	щука	сир	печиво
капуста	вишня	ковбаса	карась	сметана	тістечко
гарбуз	гранат	сосиски	форель	вершки	торт
цибуля	груша	шинка		згущене молоко	шоколад
часник	диня	копченина	Бакалія	Напої	Хлібопродукти
редиска	кавун		борошно	вода	хліб
баклажан	чорниця		гречка	сік	батон
горох	лимон		кава	вино	булка
кабачок	малина		макарони	пиво	круасан
квасоля	мандарин		олія	горілка	рогалик
кукурудза	полуниця		рис	компот	
перець	яблуко		сіль	узвар	
петрушка	лохина		цукор		
	ожина				
	суниця				
	смородина				

6. An important aspect in the study of the Ukrainian language by internally displaced persons is the memorization of entire phrases and corresponding grammatical constructions. Memorize the most frequent phrases and questions.

Завдання 6. Запам'ятайте такі фрази і питання. Складіть діалог і запишіть його.

Як Вас звати? Що трапилося? Дайте мені, будь ласка, один кілограм картоплі. Де знаходиться аптека? Хто останній у черзі? Котра зараз година? Я хочу купити молоко і масло. Скільки коштує проїзд? Чи можна оплатити карткою?

Завдання 7. Запам'ятайте. Скажіть і запишіть, котра зараз година.

Коли лунають повітряні тривоги, часто дивимося, котра година. Як правильно запитати і дати відповідь про час українською мовою.

Правильно	Неправильно
Котра година?	Яка година?
	Скільки годин?
О котрій годині?	В якій годині?
О першій годині	В першій годині
Об одинадцятій годині	В одинадцятій годині
Тренуймося	
07:00 – сьома година рівно сьома година	
03:00 – третя година ночі рівно третя година ночі	
15:00 – п'ятнадцята година третя година дня	
11:15 – одинадцята година п'ятнадцять хвилин коротко – одинадцята п'ятнадцять п'ятнадцять хвилин НА дванадцятую чверть НА дванадцятую п'ятнадцять хвилин ПО одинадцятій чверть ПО одинадцятій	
11:30 – одинадцята година тридцять хвилин коротко – одинадцята тридцять ПІВ НА дванадцятую	
11:50 – одинадцята година п'ятдесят хвилин коротко – одинадцята п'ятдесят ЗА десять хвилин дванадцята коротко – ЗА десять дванадцята десять хвилин ДО дванадцятої	

Виміри часу
60 секунд = 1 хвилина
60 хвилин = 1 година
24 години = 1 доба
~30 діб = 1 місяць
12 місяців = 1 рік
100 років = 1 століття (вік)
1000 років = 1 тисячоліття

7. To improve the level of Ukrainian language proficiency, you need to read texts, in particular fiction, newspapers and magazines, there may also be pages on social networks, but they must comply with

List of literature

1. Заліпська І. Я. Особливості вивчення української мови внутрішньо переміщеними особами: практичні рекомендації / І. Я. Заліпська // Професійна лінгводидактика в контексті особистісної парадигми : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 2-3 червня 2022 р.) / Терноп. нац. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського МОЗ України. – Тернопіль : ТНМУ, 2022. – С. 21–25.

2. Конституція України : офіц. текст. – К. : КМ, 2013. – 96 с.

the norms of the literary language and demonstrate the beauty of the Ukrainian word. Such a selection should be thorough; it is necessary to take into account the recommendations of specialists. Read texts in Ukrainian out loud for at least fifteen minutes a day.

8. Listening should be a separate type of work. Listen to audiobooks in Ukrainian for at least thirty minutes a day. Pay attention to the variety of sites (<https://4read.org/>, <https://sound-books.net/>, <https://sluhay.com.ua/>). You can also listen to and watch Ukrainian films or films with a good translation, or television news from leading channels.

9. It is extremely effective and important to use the Ukrainian language on all gadgets, set it by default on the sites you use. Set the Ukrainian language in your phone and in all applications. Always choose the Ukrainian language when shopping in online stores.

10. Use Internet portals to improve language culture and the richness of your own dictionary (<http://www.lcorp.ulif.org.ua/dictua/>, <http://www.mova.info>, <http://www.sum.in.ua/>, <http://www.slovnyk.ua>, <http://www.rozum.org.ua/>, <http://slovopedia.org.ua/>).

The final part. The teacher must make a summary of the lesson so that the internally displaced persons systematize the acquired knowledge, be able to ask questions to the teacher or each other, and most importantly, evaluate themselves and the growth of their knowledge. Note that it is important at the end of the class for each participant to draw a mood emoticon again and, if desired, demonstrate and tell everyone.

Conclusions and Prospects for Research. Thus, learning the Ukrainian language requires daily work. We believe that conscious mastery of the native word and practice in communication in accordance with the proposed algorithm will increase the level of Ukrainian language proficiency of internally displaced persons. The actual direction of further work is the improvement of methods and the development of a set of practical tasks in accordance with communicative situations.

3. Пономарів О. Культура слова: мовностилістичні поради : навч. посіб. / О. Пономарів. – 2-ге вид., стереотип. – К. : Либідь, 2001. – 240 с.

4. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>.

5. Fedchyshyn N. O. Digitization in education: present and prospects / N. O. Fedchyshyn, A.-M. A. Shulhai, T. I. Krytskiy // Медична освіта. – 2022. – № 2. – С. 5–11. DOI 10.11603/m.2414-5998.2022.2.13263.

References

1. Zalipska, I. Ya. (2022). Osoblyvosti vyvchennia ukrainskoi movy vnutrishno peremishchenymy osobamy: praktychni rekomendatsii [Peculiarities of Ukrainian language learning by internally displaced persons: practical recommendations]. *Profesiina linhvodydaktyka v konteksti osobystisnoi paradyhmy: materialy naukovo-praktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu – Professional linguadidactics in the context of the personal paradigm: materials of a scientific and practical conference with international participation*. Ternopil: TNMU [in Ukrainian].
2. (2013). *Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine]*. Kyiv: KM [in Ukrainian].
3. Ponomariv, O. (2001). *Kultura slova: movnostylistychni porady [Word culture: linguastylistic advises]*. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
4. Zakon Ukrainy Pro zabezpechennia funktsionuvannia ukrainskoi movy yak derzhavnoi [Law of Ukraine On ensuring the functioning of the Ukrainian language as a state]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> [in Ukrainian].
5. Fedchyshyn, N.O., Shulhai, A.-M.A., & Krytskyi, T.I. (2022). Digitization in education: present and prospects. *Medychna osvita – Medical Education*, 2, 5-11. DOI 10.11603/m.2414-5998.2022.2.13263.

Received 08.12.22
Recommended 12.12.22

E-mail address for correspondence: zalips_ija@tdmu.edu.ua